



SAL I XEIXA

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI - ANY 1 - Núm. 7 - Gen 84 - 100 Ptes.



C.D. SANTANYI

PRIMERA REGIONAL PREFERENT

De la feina en surt el cansament, però és ben clar que també en surt el profit. I lloam avui la feina profitosa de la primera força esportiva local.

Aquest és l'equip del CD SANTANYI que, per a satisfacció de directius, afeccionats, i els propis jugadors, figura destacat en el primer lloc en la primera regional preferent.

La nostra publicació li ha reservat aquesta portada perquè és evident que se la mereix per mèrits propis. Ens unim amb orgull i desenfrenadament a l'uníson crit de guerra:

“ANIMO SANTANYI!”

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n

Tel. 65 39 14

ES LLOMBARDS

SANTANYÍ

LLORENÇ PERELLO

**MATERIALS
DE PICAPEDRER**

**Carrer de
Fra Romeu Burguera, 24**

**Telèfon: 65 38 04
SANTANYI**

**EINES I UTILLATGES PROPIS DE L'OFICI
BONS DESCOMPTES EN TUBS DE PLASTIC,
PINTURES I EN ALTRES MATERIALS**

EXPOSICIO DE RAJOLES EN EL MAGATZEM



Consell Insular
de Mallorca



ESCUELA DE VELA CLUB
NÁUTICO EL ARENAL



**L'ESCOLA...
A LA MAR**

CURS 1984-85

Es duran a terme uns cursets per donar a conèixer el món de la vela a tots els nins de Mallorca, els quals hi podran participar a través de les seves escoles o col.legis.

PATROCINA:

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

COL·LABORACIÓ TÈCNICA:

**ESCOLA DE VELA CLUB NÀUTIC
"EL ARENAL"**

La inscripció podrà fer-se a l'Escola de Vela Club Nàutic "EL ARENAL" (C/ Miramar, s/n - S'ARENAL DE LLUCMAJOR - Tel: 264019 - 268950).

**Confecciones
BARCELO**

**VENTA DE MANTAS, SABANAS,
GENEROS DE PUNTO Y OTROS ARTICULOS**

SURTIDOR DE GASOLEO "C"

**Sebastián Vila, 19
Teléfono 65 30 85
SANTANYI (MALLORCA)**

SAL I XEIXA



SAL I XEIXA

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DEL TERME DE
SANTANYÍ**

Dep. Legal PM 393-1984

Consell de Redacció:

Cosme Aguiló Adrover
Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col·laboradors

Maria del Mar Pons
Joan Coves Tomàs
Andreu Server Mas
Pep Rigo Ginart
Miquel Pomar Bosch

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual
Cosme Aguiló Adrover
Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy
Pep Rigo Ginart.

Administrador:

Simó Escalles Escalles

Redacció, Administració i Publicitat:

Biblioteca Casa de
Cultura de Santanyí.

Preu de la subscripció:
100 pts. el número

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor.



EL C.D. SANTANYÍ, CAMPIO D'HIVERN

Es un tret distintiu de la nostra societat competitiva el constant esperit de brega per la superació no tan d'un mateix com del pròxim, i assolir el number one en l'activitat desenvolupada. D'aquesta manera hom es pot sentir gojós, a punt per llençar la primícia i treure'n el millor profit possible. Però, l'assumpte esdevé especialment còmic quan ens adonam que dessota de la ben dibuixada màscara sols en guaita una tribulada ganyota sobtada pel descobriment. Aleshores, lluny de volernos mortificar, tots feim la mitja, acceptant la complicitat de participar en la gran FARSA, interpretant cadascun a la seva manera el paper assignat. I llavors res ja no importa, confusió o lucidesa, somni o realitat. Bé, abans de enfilem-se més per les branques, convé deixar molt clar que aquesta mena d'abstracció ha vingut al cas, precisament per demostrar que el C.D. Santanyí està realitzant una excel·lent campanya, absent de protagonismes, amb un treball d'equip ferm i de-

cidit. En principi sembla que els dos objectius primordials de Junta Directiva a l'inici de temporada s'estan complint de sobres: el sanejament de l'economia del club i el conreu de la pedrera. Pel que fa al primer capítol, tenim constància que l'afiliació de socis ha anat in crescendo i que les taquilles són acceptables. Si a això hi afegim que les despeses en concepte de fitxes enguany no són elevades, es dedueix que a la

fi de temporada la situació econòmica pot esser esperançadora. Quant a la promoció de jugadors del terme, la tasca és àrdua i els resultats a llarg termini. De moment, els jugadors que aquest any han pujat al primer equip se'n desfan força bé. Repasant breument la classificació al final de la primera volta, veurem que és per qualche cosa que el Santanyí en resulta el campió d'hivern: 17 part. jugats, 11 part. guanyats, 5 partits empatats, 1 part. perdut. Gols a favor, 32 gols en contra, 15. Tot

amb tot fan un total de 27 punts, més 9 positius. Val a dir que el partit perdut fou a la ratonera de St. Llorenç d'es Cardassar. En aquesta favorable campanya no es pot deixar d'esmentar la labor del mister Zubieta, qui en tot moment ha sabut transmetre els seus mètodes a la totalitat de la plantilla. Tal vegada la més discutida de les seves decisions hagi estat les quatre sessions setmanals d'entrenament. Pel que fa als propis jugadors, el més destacable seria el bloc que formen com a equip, aixímateix la inexistència fixa de la distinció titular-suplent. Cal dir al seu favor que la preparació física és envejable, i que la tècnica gens despreciable. En definitiva, podem afirmar que el Santanyí no ha tingut rivals de talla, ja que els a priori perillosos (Sóller, Andratx, Esporles) no han plantat la batalla esperada. Sigui com sigui el C.D. Santanyí ha assolit amb tota justícia el títol oficiós de campió d'hivern, i, a més, destacat.

A. Server Mas.

SANT ANTONI



Arreu del terme se celebra, millor que mai, la festa de Sant Antoni amb solemnes beneïdes. El vespre anterior els anacetrals foguerons posaren una nota calenta i sanament salvatge dins la fredor de ge-

ner. En Es Llobards, a S'Alqueria Blanca, i a Calonge, les beneïdes es feren el matí, mentre que a la vila foren el decapvespre. Per tot la concurrència fou nombrosa i animada. L'Escola Pública presentà qua-

tre carrosses, escenificant la rondalla d'Es Dimonis boiets d'Es Pont d'En Bandera, publicada en aquesta revista.

Foto: J. Bordoy.

OBLIT.

La fotografia aparegu-
da a la portada del núme-
ro anterior era original de
Marc Escalas.

DEMOGRAFIA ROMANENT DEL MES DE NOVENBRE.

Naixements.

Antònia Dalmau Vallbona
David Abat Mayer
David Pestaña Collado

Matrimonis:

-Víctor Nevado Camiña
Isabel Maya Camiña
-Josep Lluís Miró Julià
Joana Ma. Llompart Binime-
lis.

Defuncions:

Miquel Rosselló Rigo
Benet Covas Bonet
Miquel Adrover Adrover
Antònia A. Vidal Vidal
Salvador Cladera Sastre
Antoni Vidal Covas.
Joan Rigo Ferrer

DEMOGRAFIA DEL MES DE DESEMBRE.

Naixements:

Alexandra Mora White
Ma. del Carmen Plazas Her-
nández.

Matrimonis:

-Jaume Amengual Covas
Maria Bonet Vidal
-Joan Alemany Vidal
Maria Covas Picornell
-Andreu Burguera Vidal
Ma. Aina Vicens Nadal
-Joan Maimó Bonet
Jaumeta Vallbona Rigo.

Defuncions:

Jaume Barceló Martorell

MOVIMENT PARROQUIAL 1984.

El dia de Cap d'Any,
com ja és costum, a totes
les misses celebrades a la
Parroquia, es donà compte
de baptismes, matrimonis
i defuncions de l'any an-
terior. Baptismes: 13 nins
i 16 nines. Matrimonis
canònics: 21. Defuncions:
21 homes i 21 dones.

MOVIMENT DEMOGRAFIC 1984.

JUTJAT.

Defuncions:

31 homes; 29 dones;
7 homes estrangers; 1 dona
estrangera.
Total: 68.

Naixements:

26 nins; 31 nines; 1 nina
estrangera.
Total: 58

Matrimonis:

37 canònics; 6 civils.
Total: 43.

MIRO I MALLORCA

Hem rebut a la redac-
ció el llibre "Miró i Mallorca"
de Pere A. Serra, una
obra curosament editada i
àmpliament il·lustrada,
mereixedora dels millors
elogis. Ens ha estat reme-
sa pel Consell Insular de Ma-
llorca a través del seu Presi-
dent D. Jeroni Albertí a qui,
mitjançant aquesta nota,
volem expressar la nostra
gratitud.

El consell de redacció
de la revista ha decidit fer-

ne donació a la Bibliote-
ca Municipal.

Meteorologia del mes de desembre

Dades obtingudes per Gregori Suau en Es Molí Petit.

Pluviometria.

Dia 2.	5 litres
Dia 25.	1 litres
Dia 28.	4 litres
Dia 29.	2 litres
Total.	12 litres

Temperatures.

A les 8 hores	
Mínima, dies 3 al 31.	1 graus
Màxima, dia 1.	13 graus

A les 14 hores	
Mínima, Dia 29.	8 graus
Màxima, dia 16.	17 graus

A les 19 hores	
Mínima, dia 27.	3 graus
Màxima, dies 1 i 9.	12 graus.

Resum meteorològic de l'any 1984.

Temperatures baixes, dies 16 i 17 de febrer ... -2 graus

Pluviometria Any 1984, per mesos:

Mes de Febrer.	30 litres
Mes de Març.	73 litres
Mes d'Abril.	25 litres
Mes de Maig.	115 litres
Mes d'Agost.	25 litres
Mes de Setembre.	22,5 litres
Mes d'Octubre.	57 litres
Mes de Novembre.	56 litres
Mes de Desembre.	12 litres

TOTAL PLUVIOMETRIA
ANY 1984. 415,5 litres



MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

Bordoy

foto estudio

Mayoral, 15 - Tel. 653082 - SANTANYI

VIDEO

TRABAJOS INDUSTRIALES
REPORTAJES

CINEMATOGRAFIA :: FOTOCOPIAS
MURALES

DE LA COSA POÈTICA

a càrrec de J. Talaia

JOSEP VICENÇ FOIX

Es motiu de satisfacció que un premi literari nacional hagi estat atorgat al genial poeta Josep Vicenç Foix, i ho és per dos motius: pel que significa de reconeixement de l'Estat Espanyol a la nostra llengua i literatura, i perquè el guardonat és J.V. Foix, un jove poeta nascut el 1893, que fins als anys cinquanta no va veure apreciada la seva obra en tota la seva vàlua.

Hi ha un vers molt citat que el defineix en un dels seus trets més importants: "m'exalta el nou i m'enamora el vell", diu, i és que el poeta, enduit, com tots els de la seva generació per l'admiració a la tecnologia futurista, sap capbussar-se també dins les arrels fondes de la llengua dels trobadors, de Llull i Ausiàs, per exemple'n, barrejant-hi les seves vivències enríques, una obra poètica que ha esdevingut una fita clau de la literatura contemporània. Vegeu-ne aquest sonet:

Oh! si prudent i amb pa-
raula lleugera
Sabés fixar l'imperi de la

ment,
I amb hàbils mots la passió
naixent,
Del meu estil pogués fer
presonera;

Si fugitiu de la faisó
estrangera,
Arromancés en dura nit,
dolent,
L'amor del Tot i del Res,
sense esment
Del fosc i el rar i a l'aspriva
manera

Dels qui en vulgar parlaren
sobirà
—Oh Llull! Oh March! —i
amb claredat de signes
Rústec però, sever, pogués
rimar.

Pels qui vindran; si, pon-
derats i dignes,
Els meus dictats guenyessin
el demà,
Sense miralls ni atzurs, arpes
ni cignes!

JOAN VINYOLI

El mes passat donarem compte de la mort del poeta Joan Vinyoli. La seva germana Carme ha tengut l'amabilitat de fer-nos arribar una fotografia del poeta en una de les seves estades



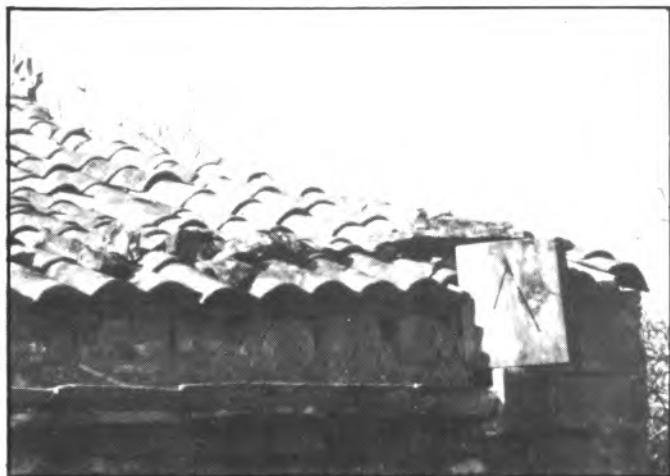
El poeta Joan Vinyoli en Es Molí d'En Felanitxer durant una breu estada que hi feu l'any 1980. L'acompanyen la seva esposa i la seva germana.

a Santanyí. Perquè la imatge i el seu vers restin vius amb nosaltres volem publicar-la acompanyada d'un dels seus poemes

No la cançó perfecta sinó
el crit
que invoca Déu és necessari
car no com l'àguila en té

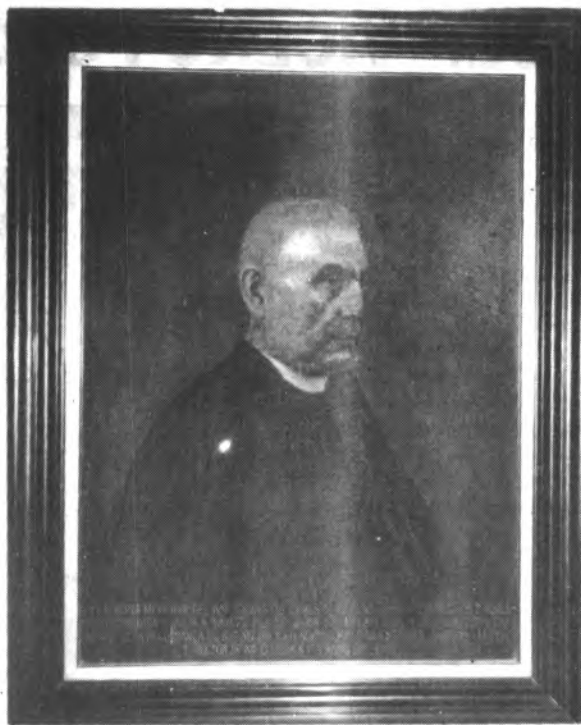
prou
el nostre cor amb moure
bé les ales.
Amb ulls encesos cal entrar
dins la nit del misteri,
perquè el sagrat, així com
l'aire
que bat als ulls, penetri
fins al cor.

L'ART EN LA MATERIA



Vet ací un detall de les cases de Can Nin, en els afores d'Es Llobards. Una imatge que trespela mallorquinitat. El rellotge de sol desaparegué fa uns anys, víctima qui sap de què. En primer terme la canal, sempre a punt per a recollir la pluja més insignificant. Es un clar exponent de l'eterna lluita del santanyiner d'antany contra la sequedat d'un país més que eixut. Sobre l'anguila de la teulada la gràcia religiosa d'una creueta de pedra de Santanyí, que apareix mig destruïda. Aquestes creus van mig lligades amb la fe i amb la superstició. Protegien la casa de llamps i de mals esperits. No és estrany de veure-les sobre els funerals. Qui llegendesqui amb atenció les rondalles, veurà com per les xemeies de les cases amb freqüència hi queien dimonis. Així ho creia almenys el poble i se'n defensava amb el símbol de la creu. Les pedres que traven les primeres teules ens parlen de la prevenció dels efectes del vent.

LA NOSTRA ESGLESIA EN TEMPS DEL RECTOR CERDA (i III)



El Rector Cerdà. (Foto: Joan Pinya).

(Continuació).

Miquel Barceló i Vidal.

Les obres eren aquestes:

-Obreria Major o de l'Obra, que solemnitzava la festa de Sant Jaume.

-Segona obreria o del Sant Nom de Jesús. Celebrava la festa de Cap d'Any.

-Tercera Obreria, del Santíssim amb les festes del Corpus i l'Ofici del Dijous Sant.

-Confraria del Stm. Rosari que feia festa els primers diumenges de maig i octubre.

-Cinquena obreria i confraria de la Puríssima Concepció, que celebrava la festa de la Immaculada.

-L'Obreria de Sant Josep, amb les festes del Sant i l'Ascensió.

-Obreria i confraria de les Animes del Purgatori que celebrava la festa de Tots Sants i dels Morts, així com els Passos tots els dies de quaresma.

-Obreria de N.S. de Consolació que feia la festa de l'Encarnació en que es celebrava l'Ofici a la Parròquia i processó al puig de Consolació.

Els capellans que en aquestes saons estaven inscrits a la nostra Església eren:

-D. Sebastià Cerdà i Càfaro, natural de Campos. Rector.

-D. Jaume Nicolau, natural de Felanitx. Beneficiat i Cantador.

-D. Guillem Vidal i Rigó de Santanyí. Beneficiat i Vicari.

-D. Sebastià Oliver "Lluc", que havia estat Ecònom de la Vila.

-D. Pep Burguera i Piquer, natural de Santanyí. Cantador.

-D. Cosme Burguera i Vidal, de Santanyí.

-D. Bartomeu Sastre i Calvó, natural de Santanyí. Era el més jove.

Aquest capellà fou nomenat el 1861, mestre propietari de l'Escola Pública del nostre poble. Era conegut com "Es Mestre Soler".

Dins el capítol 10 de l'inventari, trobam el cens d'homes i dones d'aquesta Parròquia. Hem de considerar que comprenia sols tres nuclis de població, i no ho confonguem amb el cens del municipi.

La Vila: 1420 homes; 1.432 dones.

La Costa: 143 homes; 152 dones.

Es Llobards: 260 homes; 267 dones.

Total: 1.823 homes; 1851 dones.

El Rector Cerdà regí la nostra Església per espai de 31 anys, al cap dels quals fou nomenat per a Santa Eulària de Ciutat i succeït aquí per D. Mateu Llobera i Guasp dins l'any 1887.

Dins l'època del Rector Cerdà apart de l'acabament de la decoració de les Capelles de l'Església i de les importants reformes que ja hem citat dins el nou Temple, hi hagué fets importants dins el Poble, com és ara, que el 3 d'abril de 1859 és fundat el Convent de les nostres monges, ja gestionat pel Rector Sastre.

A l'any 1865, i per iniciativa del Rector que comentam, s'amplià el Cementiri que anys abans havia construït el Rector Vadell.

Dins els fets de caire polític, a l'any 1868 tots els papers de la Sala anaren al fogueró.

Nosaltres que ens ha tocat viure després de més d'un segle dels fets i circumstàncies que hem

comentat, tenim l'obligació de donar continuïtat als esforços d'aquells homes, per donar esplendor a la Casa de Déu que és la nostra, sense renunciar al progrés i als signes del temps.

(1) Cal fer la següent aclaració: El nomenament dels capellans com a cap d'una Parròquia es feia com a Ecònom i com a Rector. L'Ecònom era un càrrec interí o provisional, mentre que el de Rector era definitiu, per entendre-nos. Els Rectors eren abans nomenats Ecònoms, i al cap d'un cert temps, podien ser anys, rebien el nomenament de Rector. El Rector Cerdà fou ecònom el 1856 i després d'uns anys, rectors a 1859.

(2) "La Catedral de Palma". Vicente Furió. Ed. Costa, 1948.

(3) Inventari del Rector Cerdà. Arxiu Parroquial.

(4) Arxiu Parroquial. (5), "Santanyí" núm. 150.

(6) "Santanyí" núm. 23.

(7). A Ponç "Temples i oratoris..."

DUES PARAULES AMB ANTONIA VICENS

Per Miquel Pons.

Ciutat, una colla de dies abans de Nadal muda la fisonomia. Les places i carrers s'illuminen amb milers de bombetes de colors. Els forasters a això l'anomenen "ascua de luz". Amb aquest cel-sòtil·luminós no es trenca el gel interior que s'ofereix al passar, per carrers i places, amb indiferència davant qualsevol mà allargada, davant aquesta maternitat de pit descobert, aquest nadó mal embolcallat i aquell altre amb la fosforescència d'un degotís de moc.

A la Plaça de Santa Eulàlia, les bombetes grogues, blanques, vermelles pengen dels arbres coronats, orfes de fulles, enllumenen aquesta joventut que dialoga, vesteix lliurement, porta els cabells enravenats, com un brollador estàtic, s'encalenteix amb un cigar, s'abriga amb una "gabán" com dels mossens avant-concili.

Carrer de Morei. La bella imatge d'ahir transfigurada. El vell palau, que mostren als turistes, alterna amb la taverneta. Qui t'ha vist i et veu... i ens acostam al barri de la Seu, amb manco moixos i manco canonges que antany, amb manco moixos i manco canonges dels que va veure Llorenç Villalonga. Carrer de Sant Pere Nolasco i "L'ocell de foc", la botiga de records, plena com un ou, el cau virolat, on Antònia Vicens ven ceràmiques i vidres, siurells i pastorets, robes i gases, encens i figuretes, que a Felanitx diuen "cupides", detalls i fantasies, com a puu per atreure els viants que petgen l'entreforc de la ciutat antiga, alegrada pel ventjol marí.

Amb Antònia Vicens conversam dues paraules.

- "Gelat de maduixes", també es podria dir "Gelat de fraules", és la novel·la que fa vuit, guardonada amb el Premi "Ciutat de València" 1984. ¿Què és "Gelat de maduixes"? ¿Quina temàtica hi enfiles?

- Es síntesi i ruptura, a la vegada, de l'obra anterior. Les mateixes observa-

cions, amor i mort, realitat i fantasia. Té una dimensió bastant més ampla que a les altres novel·les, és més profunda. Es desenvolupa durant un temps molt breu. Una dona ha mort d'una manera estranya. Durant la mitja hora del funeral, els personatges van rumiant sobre la pròpia vida, el fracàs, el somni, les ànsies de futur... El llenguatge segueix un ritme vertiginós, que és el del subconscient de cadascun dels assistents durant l'espai de la missa de difunts, temps cronològic de la novel·la.

- Normalment t'acostes a les dones. ¿T'és més difícil esbossar un personatge masculí que un femení?

- M'és igual. A vegades tenc preferència pels personatges femenins com a conseqüència que dins la societat la dona ha estat més un conflicte. Aquí, tracto home i dona amb igualtat de condicions.

- ¿Realitat o imaginació dins la teva novel·la, en general?

- És un món imaginarí que podria ser real. Em diuen els crítics que faig realisme màgic. Potser que el meu realisme màgic sia aquesta realitat incomprendible que cada dia ens acompanya, que copsa aquesta cosa que no se sap bé que és però que te guia.

- Dins la teva obra total ¿creus que hi ha una continuïtat o cada novel·la és cosmos diferent?

- Com he dit crec que és síntesi i ruptura, però premeditada.

- ¿Què resta d'aquella Antònia Vicens col·laboradora de l'enyorat "Santanyí"?

- Crec que hi és tot i alguna cosa més. No he canviat massa. Potser he perdut un poc d'ingenuïtat i he après el que la vida ensenya.

- En el teu camí s'ha creuat Bernat Vidal i Tomàs i Josep Ma. Llompart. ¿Quin dels dos significa més?

- Sens En Bernat no hauria surtat dins aquell ambient dels anys seixanta, que hi havia tan pocs



llibres sinó els de devoció. Quan se'm despertà la inquietut de les paraules, vaig tenir la gosadia d'acudir a En Bernat, que em va obrir la seva amistat, el seu saber, la seva biblioteca. Una prova que em record d'ell és perquè li dedic "Gelat de maduixes". En quant a En Josep Ma. Llompart, crec, que tots li devem alguna cosa. Primer l'amistat, després la generositat.

- ¿Acceptaries la divisió de novel·la rural, novel·la urbana?

- Com he repetit molt hi ha novel·la bona i novel·la dolenta, quant a qualitat.

- Aquesta vegada empres una tècnica nova a l'hora d'escriure. Sempre m'ha interessat el teu llenguatge. ¿D'on et nodreixes per re-

gistrar els distints nivells de tan gran riquesa?

- He de dir que d'el carrer d'Es Rafalet. El llenguatge és una combinació de formes dialectals amb altres paraules que em semblen agradables i em dona com a resultat un llenguatge elaborat lentament.

- ¿Has escrit la novel·la de Santanyí?

- Tal volta "La santa" és la que s'hi acostava més. També podria ser de qualsevol altre poble.

- ¿Quina serà la propera sortida?

- N'estic escrivint una altra, que encara no té títol. Estic devers la meitat.

Abans d'acomiar-nos, Antònia treu d'un calaix un bloc quadriculat on, a moments de lleguda, pausadament, escriu una nova novel·la, mig embastada i, ara, un poc abandonada per la dedicació a la lectura dels originals que concorren al premi "Ciutat de València", 1985.

Als carrers i places el fred i l'anunci de Nadal. Els arbres convertits en arbres nadalencs, com un símbol d'un benestar ciutadà, més somni que realitat.

Petit Arxiu

1380.- febrer.- Joan Bonet de Santanyí, ven a Joan Esteva d'Artà, una mula pel preu de 17 lliures (Artà s. XIV).

1498.- Aquest any es colliren a Santanyí 4.800 quarteres de blat.

1513.- Es construí el portal segon de l'església de St. Nicolau de Ciutat. S'emprà pedra de Santanyí. (HGRM).

1675.- maig.- "A pagat Miquel Jaume Adrover, Clavari de Santany per definir les mostesafies de 1665 y 1666 y asentar lo escrivà del any 1649 Sis Sous" (Arx. A.P.).

1786.- setembre.- Morí d. Joan Martin Aguado López, governador de la fortalesa de Porto Petre. Era natural de Cartagena (APS).

1895.- juny.- Antoni Adrover reb 1 pts. per un batall i afegir un poc de ferro a una campana de la parròquia (ADM).

1916.- El rector Santandreu beneí l'actual imatge de St. Antoni de Viana. Fou adquirida a la Casa Gumbau de Ciutat per Miquel Sastre, obrer d'aquest sant, amb ajudes i acaptes. Preu 500 pts. (APS).

CINCCLAUS.

JUDICI DE L'ANY

1

Escoltau habitants del terme de Santanyí: som aquí per contar-vos coses que han de succeir, perquè estic ben al corrent de tot quant ha de passar; es meu ofici és mirar ets astres del firmament, si s'aire és net, transparent; amb sa boira ho deix anar.

2

Som un savi de la Costa, doctor d'universitat, que veig es joc mal parat i es mal temps que ja s'acosta.

Si vull llescar quatre sopes i posar-les en remull em convindrà alçar a les totes, per amunt, sa trompa d'ull.

3

Vet ací lo que he afinat per dins es vidre d'augment: es gener ve poc content i més de mig esguerrat. Me pens haver destriat quasi tot un regiment a punt de pastar es ciment pes missils d'Enderrocant. i vostès bé comprendran que sa raó a mi me sobra que això -es una maniobra producte de la OTAN.

4

Pes febrer una boira flonja que s'afica pes racons farà sortir ets eriçons dins ses tanques de Calonge.

5

An en Reagan sortirà dins es març a flor de pell un bony que madurarà par damunt es seu clotell. No hi haurà dia que tenguí gens ni mica de consol en no esser que s'en tretenguí jugant partits de futbol.

6

El Papa amb un cardenal dins es 'bril vendrà a Cabrera, voldrà anar a Sa Coniera i a pescar a l'Imperial i a dir sa missa primera dins Sa Cova des Mestral.

7

Pes mes de maig un vent ras que duu aigo i calabruix malmenarà en Es Llombards es planter de moradux

8

Si Urano s'encamella i tapa s'ennigulada dins es juny caurà una aigada que omplirà Es Camp d'en Torrella. D'Es Llombards i Son Morlà Son Cosina i Santanyí, molta gent hi voldrà anar per pescar de volantí. Per devers Es Quericals s'hi faran corns de tenassa, calamassos d'una braça, i p'Es Vinyet crancs reials.

9

Pes juliol si sa lluna



se col·loca de través trobaran bole ts tot d'una i esclata-sangs a paners.

10

Pes 'gost un trau circular donarà molt que xerrar: un banyador dissenyat per un sastre de Te tuán deixarà el món esculat; ses turistes mostraran sa guixa per un forat.

11

Dins es setembre una banca que té molt de capital obrirà una sucursal a dins s'Alqueria Blanca, un negoci poc retent que no treurà per papiers, perquè farà s'in terès an es noranta per cent.

12

S'octubre serà un bon mes per empeltar esparaguers per ensofrar magraners i esmotxar tomàtigueres.

13

Veig Venus amb una taca i pes novembre es bon senyal:

podeu dar es bou a sa vaca i s'ego an es semental. I qui cerqui més raons i vulgui escriure a París, jo no responc des pastis si li duen dos bessons.

14

No veig motiu de tristor dins es desembre d'enguany nos convé viure amb afany i no fer ningú fellò. Per mi no val ni un velló una cara emmorronxada: s'ha de riure sa diada que nasqué Nostro Senyor.

15

Por la ventana has guaitat i eres més guapa que un sol. Si t'ha agradat es glosat fins l'any qui ve si déu vol.

Mestre Lau Esperança

RENAULT

COMPRA - VENTA

VEHICULOS NUEVOS Y USADOS

Talleres

PONS - PERELLÓ

C/. Llaneras, 48 - Teléfono 65 36 68
SANTANYÍ (Mallorca)





col·laboració

SOBRE LES EXCAVACIONS DE CA'N JORDI

Fins a hores d'ara s'han dut a terme tres campanyes d'excavació, des de 1982 ençà. Les tres campanyes s'han desenrotllat a la zona dels voltants del talaiot, únic lloc de tot el poblat on encara queden visibles restes d'estructures arquitectòniques.

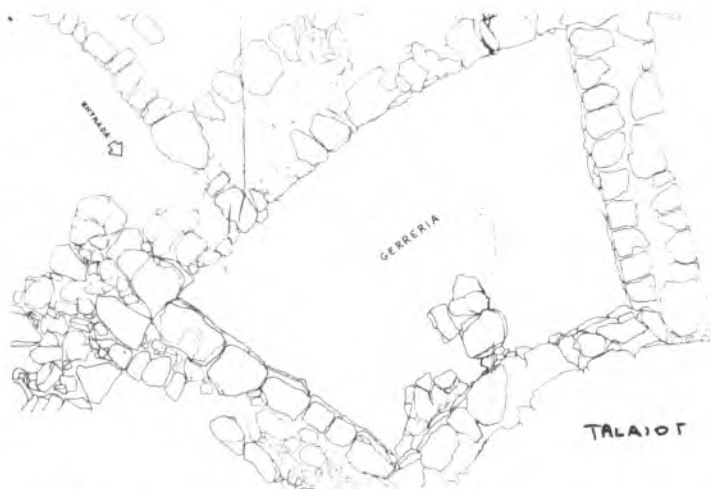
El resultat de les tres campanyes d'excavació ha confirmat la importància del jaciment en haver trobat intactes les restes del nivell d'ocupació més antic de la vida del poblat que pertany a l'anomenat talaiòtic I i que podem datar d'una manera aproximada, a l'espera dels resultats de les anàlisis de radiocarbó, al voltants de l'any 1000 abans del canvi d'era.

Les troballes més importants les podríem resumir de la següent manera:

1.- descobriment de la connexió entre la murada que envolta el poblat i el nucli format pel talaiot i la successió d'habitacions que se li adosen, pel costat del Nordest, i que a la vegada ens informa sobre l'època de construcció d'aquesta murada, en una època posterior al talaiot.

2.- descobriment d'una estructura circular que envolta al talaiot, possiblement en la seva totalitat, dividit en una sèrie d'habitacions per unes parets que són la perllongació dels radis que parteixen del centre de la circumferència que forma el talaiot. Aquesta estructura, tan perfecta ens fa sospitar que tant el talaiot com aquest anell d'habitacions radials que l'envolten formen part d'una sola construcció aixecada amb una sola vegada o en un lapse de temps molt curt.

3.- l'excavació completa d'una d'aquestes habitacions, els resultats de la qual seran proximament publicats. Aquesta habitació és de dimensions reduïdes: les dues parets radials que la tanquen pels costats tenen uns sis metres



de llarg, la part corresponent al mur concèntric al talaiot té uns deu metres i la part en que l'habitació s'adossa al talaiot uns quatre metres. A l'oest de l'habitació s'obri un portal d'un metre d'ample que comunica amb l'exterior. No existeix comunicació directa amb el talaiot. Un pilastre de la que es conserven dos tambors servia per a sostenir la coberta: una petita zona empedrada completa la descripció del lloc. L'excavació d'aquesta habitació ha proporcionat informació molt valuosa per al coneixement de la cultura talaiòtica en una fase prou antiga. Per les restes materials trobades, no sembla massa aventurat pensar que ens trobam davant un taller de ceràmica, o si acceptam la hipòtesi que aquestes habitacions radials són dependències d'una sola estructura la part principal de la qual és el talaiot, aquest podria ser el lloc destinat a fabricar les peces de fang dels habitants d'aquest talaiot. Les dimensions més bé reduïdes ens fan pensar en que és més probable aquesta darrera possibilitat que no pas pensar que estam davant d'un taller comunal o d'abast per a tot el poble. Per altra banda moltes de les peces trobades en estat fragmentari i que han estat reconstruïdes, mostren unes semblances entre sí en la forma en que han estat elaborades que obliga a pensar

que han estat realitzades per la mateixa persona.

El nombre de peces amb el perfil reconstruïble és més bé escàs. D'entre les diferents formes podríem destacar l'alfàbia 'pitoidia', l'ancolla, l'olla carenada de base plana, i algunes més estranyes com una peça troncocònica amb unes anses molt semblant a la peça que popularment coneixem com a cossioll d'emblanquinar. A més a més de la ceràmica, hem trobat naturalment les eines que ens han servit per determinar la utilitat de l'habitació: moles i morters de pedra per moldre l'argila, el munt d'argila utilitzat en la fabricació de les peces, i algunes eines d'os com espàtules, allisadors i punxons. El fet de no trobar a l'interior de l'habitació cap resta de foganya ni restes d'aliment, corroboren la idea que estam davant un espai no domèstic.

L'estat de fragmentació dels objectes, la seva dispersió i el fet de que tota la potència del nivell arqueològic (uns 80 cms) estigui formada per cendres ens indica que aquest lloc va ésser destruït d'una manera prou violenta. Manca per aclarir si aquesta destrucció que degué ocórrer als voltants del 1000 a.C., fou general o només

parcial. El fet és que en diferència de la zona dels voltants de la porta d'accés al talaiot, en que tro-

bam restes d'ocupació que corresponen al darrer període de la Cultura Talaiòtica, aquest taller no fou utilitzat mai més. Les pròximes campanyes d'excavació destinades a excavar el talaiot i la resta de les habitacions que l'envolten ens informaran sobre aquest punt.

Es d'esperar que la pròxima divulgació dels resultats d'aquestes tres campanyes d'excavació serveixin per a concienciar tot el poble de Santanyí sobre l'extraordinària importància que per al coneixement de la nostra història més remota tenen les restes arqueològiques i la necessitat d'evitar a tot preu la seva degradació i destrucció. Es necessari que aprenguem a sentir-nos orgullosos de conservar a ca-nostre un bocí d'història; un poble que vol ésser culte conserva, no destrueix les restes del seu passat. Creim necessari també comptar en les pròximes campanyes d'excavació amb una major col·laboració de les autoritats locals, fins ara bastant desenteses de les tasques d'investigació que es duen a terme en el seu municipi.

A. López Pons.

NOTA DE LA REDACCIÓ:

Antoni López, professor d'ensenyança mitja i llicenciat en filosofia i lletres, és el director de les excavacions arqueològiques del poblat de Can Jordi. Es autor, juntament amb Ramon Rosselló, d'una Història de Campanet. També ha publicat els resultats de les excavacions realitzades en el sepulcre megalític de Ses Roques Llises i en la naveta de Biniac, ambdues estacions de Menorca. Es reconeguda la seva capacitat professional i la seva escrupulositat, manifesta en la nitidesa de les seves excavacions i dels seus treballs en general.



INFORMACIO LOCAL



*El dia 19 del passat desembre, els alumnes de la segona etapa de la nostra Escola Pública, acompanyats pels seus professors, visitaren la seu del Parlament Balear. Allà foren rebuts per l'alt funcionari d'aquella institució, el nostre amic Joan Ferrer que acompanyà el grup al llarg de la visita. També pogueren visitar l'exposició de joguines antigues que estava instal·lada en el casal de Can March de Ciutat. Les dues visites foren molt interessants i comentades pels alumnes.

*Del 22 al 26 del mes passat, els alumnes del Col·legi Bisbe Verger presentaren una exposició de betlems artesanals construïts amb els més diversos materials. Aquesta, estava muntada a la sala d'exposicions de la Casa de Cultura.

*Molt solemnes i participades foren les matines de Nadal. L'Església estava ornamentada amb milers de neules artísticament col·locades. La sibil·la fou interpretada per Margalida Llabies i l'àngel anunciador per la nina Catalina Obrador. La Sagrada Família del betlem

vivent estigué formada per Concepció Vidal, Lluís Mas i el nin de dos mesos Joan Antoni Picó Ferrer. Acompanyà amb l'orgue, tota la funció, n'Antònia Mir. La Coral Sant Andreu interpretà diverses composicions del temps de Nadal. El nin Jaume-Josep Suárez Suau digué el "Sermó de la Calenda" molt graciosament. El grup format per nins i nines vestits de pastors, interpretà un ramell de nades, després de l'adoració. Tot resultà de gran vistositat i simpatia.

*Com cada any, els Reis arribaren el dia 5 de gener a les 7,30 del vespre. Foren rebuts a la Porta Murada. Feia un fred que pelava, però l'al·lotge anava ben animada quan veia passar les 5 carrosses plenes de paquets. Completaven la cacalvada, els tres troncs reials, la carrossa del rei Herodes, totes elles precedides per una artística coloma de la pau.

Després de visitar el betlem de la Parròquia, els tres Mags visitaren les nostres primers autoritats a la Sala i seguidament repartiren els paquets a tots els



nins que els havien escrit. També deixaren unes joguetes que foren rifades el dia 6 a les 12 del migdia entre tots els nins i nines del poble.

*Els qui feren uns bons reis foren en Jaume Rigo Canyelles, en Miquel Vadel·l Rigo, en Jaume Vila Mir i en Gabriel Adrover Suau, que es repartiren setze milions de pessetes. En Jaume Rigo havia anat a Leon, província natal de la seva dona, i allà s'enamorà del número 87.449 i en comprà un dècim que repartí en parts iguals entre els seus amics, resultant ésser guanyador de la loteria "del niño". I que no és guapo això? Enhorabona a tots.

*La matinada del dia 9 va ésser embellida per un esdeveniment poc freqüent a la nostra latitud, la presència de la neu. La blanca cobertura, tan pròpia del temps nadalenc es va ensenyorir principalment de les teulades, però també del terme en general. Recordarem que pel mes de febrer de 1981 les flòbies de neu feren acte d'aparició als putxos municipals, però directament dins la vila no havíem vist la neu des del 1956. No ha nevat tant com aquell any però la blanca catifa ha quallat per tots els camins sense asfaltar, les parets, els damunts dels edificis i les terres en general, especialment les que no estaven cobertes d'herba. Les temperatures,



per sota els zero graus, feren aparèixer el conglaç en els bassals.

*A la Plaça Major, el dia 31 de desembre, hi hagué gran concurrència de joves que hi acudí el vespre a donar la benvinguda a l'any novell. Hi hagué esclat de coets i focs d'artifici, així com també dutxes de xampanya. Les dotze batallades d'En Girbent (així creim que hauríem d'anomenar el rellotge de la sala en honor al seu constructor) foren acompanyades del ja tradicional àpat dels dotze grans de raïm. Els jovencells més porucs fugiren de l'eufòria dels coets utilitzant el bar de Sa Cova com a búnquer.

*Des del dia 18 d'octubre del 84, disposam a la vila d'un surtidor de gas-oil C. Es tracta de combustible industrial per a calefacció. Està situat al carrer Calvo Sotelo. Actualment és l'únic que hi ha en tota la Part Forana.



II CENTENARI DEL MAPA DEL CARDENAL DESPUIG (1785 - 1985)

Andreu Ponç i Fullana

A.S.A.R.

LA SERENISIMA PRINCESA DE ASTURIAS
Da. MARIA LUISA DE BORBON
NUESTRA SEÑORA

dedica este mapa a la Isla de Mallorca su más
humilde capellán Antonio Despuig y Dameto;
quien lo levantó en el año 1784.

Així resa la dedicatòria del mapa que sovint l'anomenam "del cardenal Despuig" i que "Joseph Muntaner lo gravo en Mallorca, año 1785".

Josep Mariano Muntaner i Moner, fou un dels gravadors mallorquins de més vàlua del segle XVIII. Fins als nostres dies han arribat nombroses làmines sortides del seu buril; però la més representativa i coneguda és el mapa abans esmentat, compost per quatre planxes de coure de 0,80x0,60 que juntes formen la totalitat del perfil de l'illa de Mallorca, amb tota mena d'explicacions geogràfiques, indicacions de ciutats, viles, camins i altres notes d'interés; així

com també un requadre amb l'illa de Cabrera i l'illot de Sa Conillera.

Tot aquest conjunt va orlat amb 36 vinyetes representant les ciutats i viles de Mallorca, amb una explicació gràfico-literària de la seva principal producció agrícola, industrial, origen, nombre d'habitants, etc i enmig d'aquesta explicació, l'escut corresponent enmarcat en un graciós medalló. Aquesta orla és interrompuda al Nord pel Cap de Formentor, el Est pel de Capdepera, al Sud pel Cap Salines i a l'Oest per Sa Dragonera i costa d'Andratx.

Les vinyetes de Ciutat i d'Alcúdia són de tamany més gran que les al-

tres. A la corresponent a Santanyí es pot identificar: al fons Es Puig Gros, Consolació, Sa Penya Bosca i St. Salvador. Enmig de les cases es veu el Roser amb la seva espadanya de tres arcs, i sis molins de vent pels voltants. En primer terme un pescador de canya i un pi; un poc més lluny una era amb un paller.

La inscripció diu: "Santanyí fundada en el año 1300 pr. el Rey Dn. Jayme Segundo, tiene 617 vecinos; su cosecha principal es de granos especialmente de candeal; se ven en sus campos muchos sepulcros antiguos memoria de los Romanos que la habitaron".

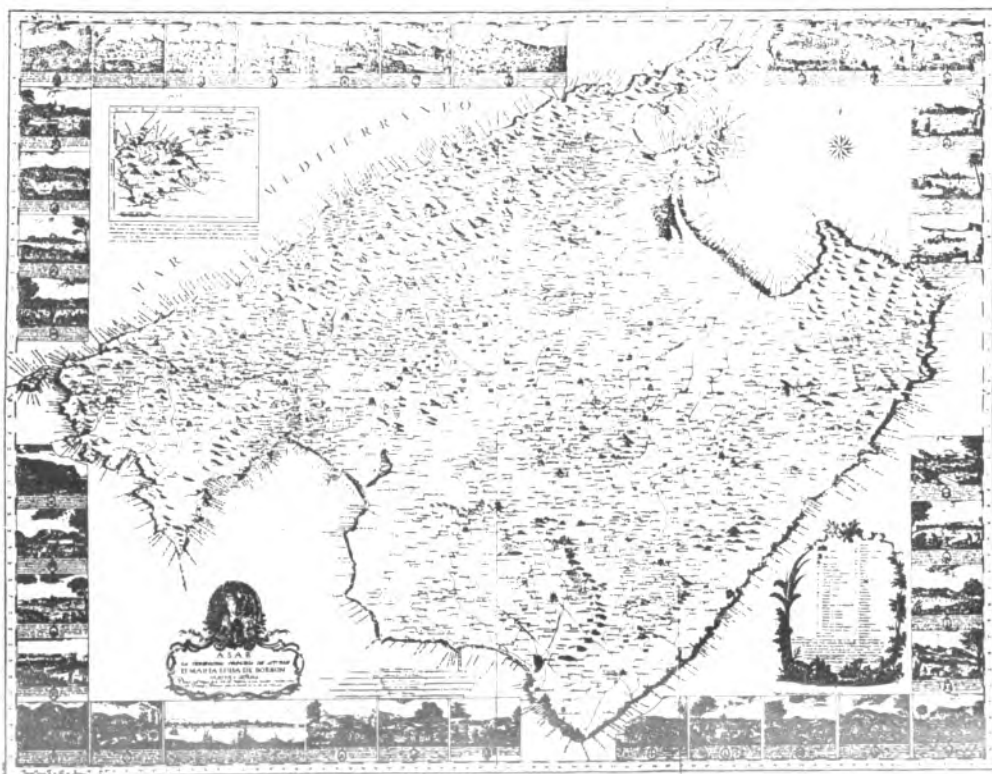
Aquest mapa fou concebut i projectat pel noble cardenal mallorquí D. Antoni Despuig en la breu estada que feu a Mallorca des del juliol del 1783 fins al 1875, en que partí altre volta cap a Roma com auditor de la Rota Romana per la Corona d'Aragó, per decisió del rei Carles III.

En aquest poc temps, el cardenal Despuig no solsment treballà al mapa esmentat, sinó que exercí el

càrrec de Rector de la Universitat Lul·liana i jutge conservador de l'Ordre Militar de St. Joan de Jerusalem; així com també orientà a Vargas Ponce en el seu viatge per les illes ("Descripción de las islas Pithiussas y Baleares —Madrid 1787"). De la mateixa manera protegí tots els que tenien afecció per les arts i les ciències.

Ajudaren al cardenal Despuig en la confecció del mapa, l'erudit caputxí fr. Miquel de Petra, (oncle del rector de Santanyí Mn. Benet Vadell); el geògraf Julià Ballester i l'esmentat Josep Muntaner, que a l'any 1785 el gravà i donà a conèixer.

Fins aquí unes breus notes sobre aquest Mapa de Mallorca en el II centenari de la seva primera edició. Un interessant document devuitesc ple d'encant i de bon gust; i que gaudim de trobar a moltes llars, doncs malgrat la seva antiguitat segueix essent una font de consulta prou important, i una mostra d'estimació envers tot el que representa Mallorca, el nostre art i la nostra cultura.



CARTES A «SAL I XEIXA»

Anècdotes dels darrers dies de la temporada de caça

-Anècdotes molt poc agradables, pels qui ens considerem caçadors. I pels qui, vertaderament estimen la, de cada dia més reduïda i malmenada naturalesa santanyinera. Anècdotes que es repeteixen cada any, cada temporada de caça, cada dia. I que a poc a poc ens van deixant el nostre patrimoni faunístic reduït i, valga la redundància, a una pura anècdota.

Per exemple: desembre-gener,

-Les darreres llebres del nostre terme van essent mortes, més o manco pels mateixos de sempre...Res s'ha pogut fer amb aquests darrers 5 anys de veda...Hi ha vertaders especialistes en matar la darrera llebre.

-Passant per davant d'una casa de S'Alqueria es pot sentir la madona que diu: "acaba de plomar 6 quilos de tords i aucellons"...les plomes ho testifiquen. A una altra casa de S'Alqueria, una nit veig arribar un home amb prop de mig sac d'ocellons morts a cops de pala. Dins el sac hi ha els darrers ferrerics, els darrers trequets...

-En un cas concret, un caçador de tords, en no poder-ne matar cap, tira a un xoríc que passa volant per damunt ell...

-Un altre caçador (?) de tords, estant amagat, i en no poder sols veure'n un, tira a un esbart de gavines que el sobrevoles: almanco una gavina cau morta.

-Passant vora un cotxe es pot veure a dins el cadàver d'una geneta. El cotxe pertany a un dels encarregats de mantenir "l'ordre" en temps de veda...

-Veig casualment a dos coralls curiablancs pels plomes de dotzenes d'ocellons.

-A un hort de Calonge, s'han mort almanco tres bells agrons...Podem pensar en gent desesperada de fam?

-Duim a Son Reus un falcó vesper, amb una ala rompuda per un tro d'es-

copeta.

-Dia 15 de desembre: un coll-blau que havia vingut a embellir un poc les ara olioses aigües de Cala Llonga, també cau amb els perdigons d'un furtiu. Avui n'hi ha dos més...estan condemnats a mort.

-Fa uns dies han arribat a Mallorca i al nostre terme, fugint del fred, estès arreu per tot el continent nombroses juies. Les juies estan ara concentrades dins poc terreny, i gent, persones incapacitades per caçar i pensar, incapacitades per entendre el que realment significa caçar, es poden permetre el "luxe" d'autèntiques matances: "avui matar juies és com que aplegar ametles...sols no tenen por..." La matança ha estat arreu per tota l'illa.

-I com que, bona part dels santanyiners, considerem les terres de Cabrera com a carn de la nostra carn, vet aquí tres anècdotes més, tres exemples més, i actuals, de l'expoliació de la nostra natura:

-Expoli d'ous de gavina (probablement de gavina d'Audouin) a mans de certs pescadors coneguts del nostre terme.

-L'ús d'explosius per a matar esbarts de peix.

-Un cas concret, i actual, d'una barcada de caçadors de corbs marins, amb el pretext de matar-los per veure si es couen.

Vertaderament el món, fins i tot el món del futur immediat, se'ns presentarà vertaderament trist i desolat.

Pep Font

Coloms i Colomistes

Muchos, muchísimos, incontables son los ciclos que en su periodicidad en el inicio y ocaso de su, aunque explicado, inexplicable y fantástico resplandor, llamamos sencillamente salidas y puestas de Sol, han transcurrido en nuestra Isla o más concretamente en nuestro pueblo, desde los primeros datos reseñativos de los primeros "coloms" en sus diversida-

des de salvajes, mestizos o domésticos; probablemente, desde sus orígenes; en otra época posterior y en sus particularidades de "esbart", "escampadissa", "buches" y otros ya se pueden relacionar asociativamente "coloms i colomistes", palomas y palomeros; ya después de un lapso de tiempo indeterminado, sobresale por encima de todas las demás por sus maravillosas y, aún hoy; inexplicables cualidades, la paloma mensajera. Su estudio dio lugar a la admiración y querencia de muchísimas personas en todo el mundo y sus resultados derivaron en una ciencia complicadísima y deportiva llamada Colomofilia y sus practicantes, colombófilos.

En Santanyí se inició "oficialmente" allá cuando un grupo de entusiastas en tal manera fundó lo que durante muchos años se llamaría "Sociedad Colombófila Mensajera de Santanyí" y que hoy por imperativos de una administración o directrices que no sabemos hacia donde apuntan, llamamos "Club Colombófilo"; herencia de aquellos Señores y compañeros muchos de los cuales no están ya entre nosotros por, y en su día, distender la Divina Providencia las Alas de su espíritu y levantar su vuelo tanto y tanto, que rebasó en mucho el de sus queridas mensajeras y se perdieron en el Infinito; su memoria siempre respetada es frecuentemente recordada en los diversos actos que muy a menudo tienen lugar en el seno de nuestro Club; como el que tuvo lugar el 10 de Junio Próximo pasado en que afortunadamente cesó una situación de "vivir de prestado", en que convivimos durante cincuenta y tantos años. Claro...los recursos sociales no permitían poseer un Local propio donde guardar las jaulas de enceste de nuestras palomas, actos de enjaule, recepción, etc. etc; para todo ello dependíamos de la caridad de amigos o simpatizantes que soportaron en nuestro favor, incomodidades, molestias...; a todos ellos nuestro eterno reconocimiento y en especial los que nos aguan-

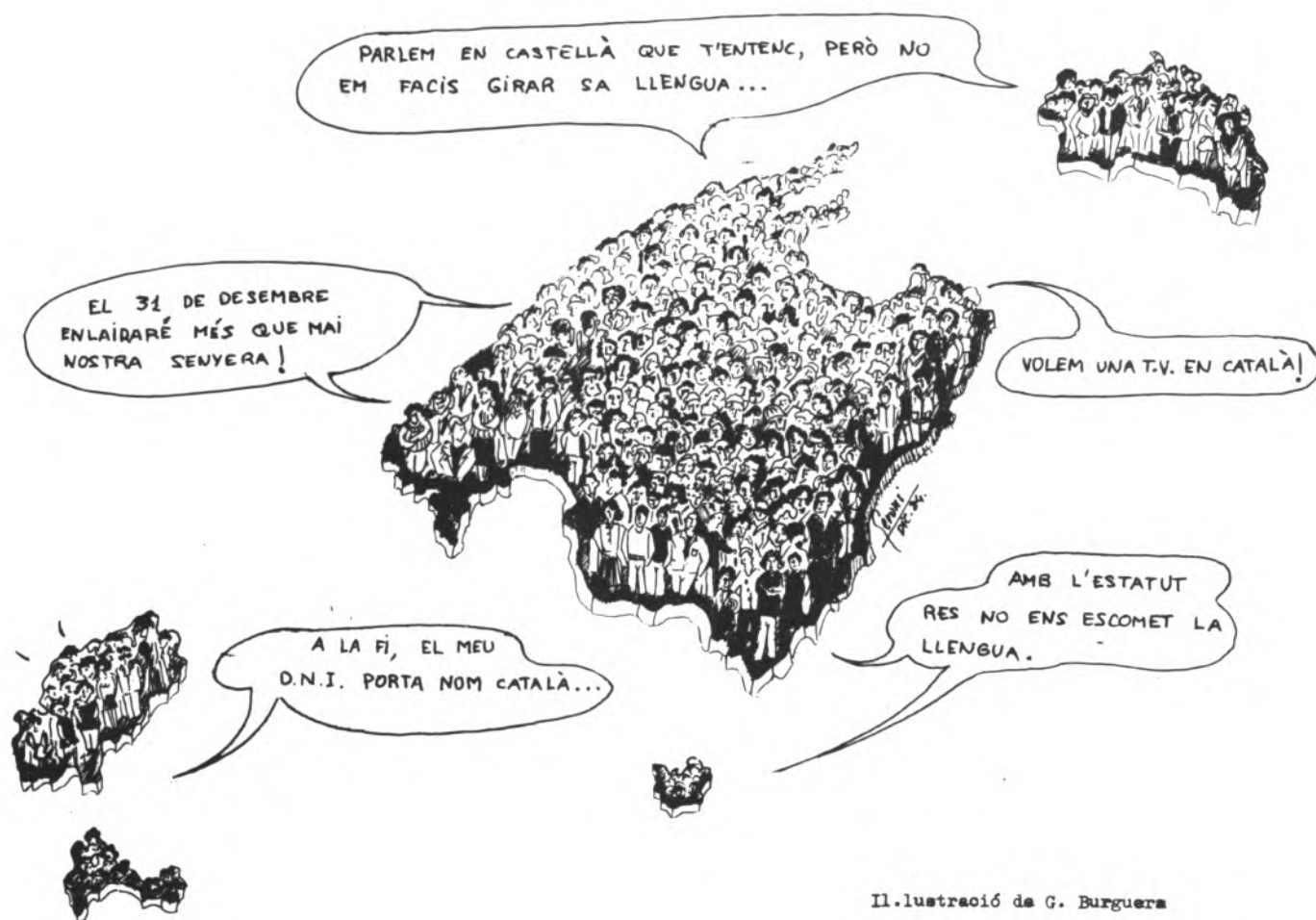
taron en los pasados años: los padres y familia de nuestro socio y amigo, Julián Burguera Ferrer.

Hoy contamos inaugurado oficialmente con asistencia de Autoridades locales, deportivas, socios y amigos en la fecha anteriormente mencionada, con un estupendo LOCAL que cubre todas nuestras necesidades y ubicado en el Polideportivo de SANTANYÍ ¿que a quién debemos agradecerlo? no hay citación de nombres en evitación de susceptibilidades; diremos sencillamente que a nuestro Ayuntamiento; todos sabemos quienes en tal día lo componían y quien lo presidía; a él precisamente oímos mencionar en el parlamento a tal efecto, que también coadyudó en ello, un buen amigo de los colombófilos: el que además de otros cargos en la Administración Civil ostenta el de Presidente de la Federación colombófila Balear...Sebastián Más Veny; nuestro agradecimiento quedará plasmado para siempre en las Actas oficiales de nuestro CLUB.

Y...ya someramente por suceder ello en el mismo día (no podemos extendernos más hoy ya que D. m. tiempo habrá para ello al ser tantos y tantos los apasionantes temas que integran la Colombófila) mencionaremos la comida de compañerismo y Reparto de premios temporada 1983-84; como ya es tradicional un acto familiar; simpático y emotivo el que tuvo lugar en Ca'n Ventura de Cala Figuera; un buen ñam-ñam en buena camaradería; cariñosas palabras para los protagonistas del Sr. Alcalde, Cosme Adrover; Presidente F.C.B. Sebastián Más; Presidente del Club Miguel Vicens (Bose); nutridos aplausos de los asistentes para todos y en especial para el gallo de tal temporada y, por si no le gusta tal palabra diremos que al justo vencedor Lucas Lladó Servera al que felicitamos y deseamos no repita el próximo año.

Club Colombófilo

CAMPANYA DE NORMALITZACIO LINGÜÍSTICA



Il·lustració de G. Burguera

Els batles i els responsables de cultura dels ajuntaments de Campos, Ses Salines, Lluçmajor, Porreres, Montuïri, Algaida i Santanyí, varen esser convocats a una reunió a Campos pel Conseller d'Educació i Cultura de la Comunitat Autònoma per tractar de la campanya de normalització lingüística.

Sota el lema "Comunicació i Convivència" el Conseller, Sr. Gilet, va

esgranyar els diversos aspectes de la campanya, manifestant el desig que tots els ajuntaments de les Balears se pronunciassin i s'adherissin a l'esmentada campanya.

La Conselleria ja té organitzats uns cursos de reciclatge de llengua catalana amb les seves modalitats insulars, per al personal de l'administració de la Comunitat Autònoma i els Consells Insulars, i està

previst que aquests cursos se facin també amb el personal dels ajuntaments i així poder-se fer la documentació en la nostra llengua.

Durant l'any 1984 es tenien pressupostades, per la campanya, 19 milions de pessetes, entre publicitat, reciclatge, un concurs radiofònic fet per a escolars, cursos ECCA, l'edició d'un vocabulari bàsic escolar i d'altres activitats. El pro-

jecte de pressupost per aquest any és de 15 milions.

La Conselleria d'Educació i Cultura, subvencionarà les activitats que les corporacions locals, (una vegada adherides a la campanya), vulguen realitzar dins les seves demarcacions. Aquestes subvencions seran extensibles a particulars i entitats culturals, que promoguin activitats per l'estudi i foment de nostra llengua, mentre ho facin sense ànim lucratiu.

CALENDARI LABORAL ANY 85

Les festes nacionals inhàbils a efectes laborals retribuïdes i no recuperables per a l'any 1985 són les següents:

-1 de gener, any nou
-19 de març; Sant Josep
-5 d'abril, Divendres Sant
-8 d'abril, Dilluns de Pasqua de Ressurrecció

-1 de maig, Festa del treball
-6 de juny, Corpus Christi
-15 de juliol, Sant Jaume
-15 d'agost, l'Assunció de la Verge
-12 d'Octubre, Festa de la Hispanitat
-1 de novembre, Festa de tots els Sants
-25 de desembre, Nadal

-26 de desembre, segona festa de Nadal

La Comunitat Autònoma de les Balears, ha substituït la festa nacional del Dijous Sant (4 d'abril), per la segona Festa de Nadal (26 de desembre).

Les Festes de caràcter local que ha designat l'Ajun-

tament de Santanyí són:

-17 de gener Sant Antoni, per tot el terme municipal
-8 d'agost, Sant Domingo a Es Llombards
-16 d'agost, Sant Roc a S'Alqueria Blanca
-30 de Novembre, Sant Andreu a Santanyí, Cala d'Or i Calonge.

XERRADA AMB L'AMO ANTONI DE CA'N PAU

Tothom de Calonge sap que, passar una estona escoltant l'amo Antoni de Can Pau és molt interessant i divertit. Ell és un home, seriós si el cas ho requereix, però que a l'hora de fer bromes ningú l'hi guanya. Als seus 95 anys gaudeix de bona salut, una memòria prodigiosa i sobretot, bon humor. Fuma pursos i juga a truc, —quasi sempre guany perquè no tenc por de perdre— mos ha dit.

A ell l'hi agrada contar acudits i les seves rialles són ben xalestes quan n'hi contes a ell.

-Conta-nos coses de quan éreu jove.

-A ca nostra èrem 11 germans, mon pare es va casar, enviudà i es tornà a casar, i ja de ben petit vaig sebre el que era el fer feina i anar curt. Tenia 12 anys i no havia emprat mai sabates i el dia de la meua primera comunió em compraren unes espadenyes, i perquè servissin fins que seria gran me les varen comprar dos dits més grosses del que necessitava. Anàvem, de Calonge, a fer la primera comunió a S'Alqueria Blanca, una tia meua i jo a peu, i aquelles espadenyes d'espart a devers mitjan camí començaren a arreveixinar ses puntes, perquè els dits no hi arribaven, què vaig fer jo? m'atur i vaig omplir amb fulles de porrassa els redols buits de les espadenyes, així tot va quedar arreglat.

Quan tenia 18 anys em llogaren per fer de pastor a S'Horta, el seu era de 24 duros cada any. Al primer any ja vaig estar cansat de guardar les ovelles, ja que era cada dia i jo tenia ganes, els diumenges, de poder divertir-me com els altres joves del meu temps. La temporada que vaig fer de pastor, d'estiu guardava les ovelles en la nit, el matí podia dormir i llavors a l'horabaixa em feien collir ametles.

La meua dona i jo quan ens vàrem casar anàrem de volta de noces a Can Puig (aquesta casa està a uns 300 metres de ca nostra) i tots els bens que me'n

vaig dur foren una senalla i un càvec. La senalla tenia les anses ben reforçades però el càvec tenia una ala rompuda.

Després de casat anava a jornal però al poc temps vaig comprar una bístia i conrava rotes.

En aquell temps no menjàvem carn de tota la quaresma, i d'ous i llet només en podíem menjar els dijous i diumenges.

-Sabem que heu trepitjat quasi totes les finques d'aquests entorns, perquè tothom que projectava fer un pou per treure-hi aigua vos convidava perquè senyalàssiu si tenien aquesta aigua i el lloc precis on havien de fer el pou. Quan vos ne vàreu adonar d'aquesta qualitat de trobar aigua?

-Devia ser devers l'any 1920, quan la posseïó de S'Horta es va establir. La senyora volia fer un pou i va convidar un capellà perquè li senyalés el lloc on fer-lo, jo que ho vaig veure, després ho vaig voler provar i va resultar que també jo tenia "electricitat". Aquell capellà, després d'haver cercat l'aigua quan va arribar al cotxe on l'esperava el xòfer, aquest l'hi demanà si n'havia trobada, i el capellà contestà. —Aigua no, però doblers sí. Es veu que la senyora havia quedat bé.

-Com ho feis per mirar a on està la vena de l'aigua?

-Amb un verdanc, l'agaf amb les dues mans i el doblec, jo vaig caminant i quan pas per l'indret on corr l'aigua el verdanc em volta tot sol. Per sebre a quina profunditat està, ferm una pedreta a un fil i posant-me a l'indret de la vena la pedra comença a oscil·lar, i contant aquestes oscil·lacions sé a quants de pams es troba l'aigua.

-Sempre heu endevinat?

-He marcat més de doscents pous i perforacions i que recordi només en dues ocasions m'he equivocat. Pel que fa a la profunditat, si el material és igual també sol encertar sempre, però si el terreny és irregular és més difícil. Record



L'Amo Antoni amb la seva reneta.

que una vegada a Pina vaig dir que trobarien l'aigua a 500 pams i la trobaren a 502.

-Jo he sentit a dir que hi ha persones que no creuen amb els trobadors d'aigua, perquè d'aigua n'hi ha per tot. Vós que hi deis?

-Al nivell de la mar, per tot hi ha aigua, però és salada i la que jo trob és dolça, si és salada no la marca el verdanc. Una vegada em varen voler fer una prova, que jo vaig voler que es fes en presència de testimonis perquè poguessin afirmar el que passava. Varen fer un solc que em passava pel mig de les cames. Per aquest solc amollaren aigua, una vegada salada i l'altre dolça, sense que jo sabés quina era una ni l'altra. Idò jo vaig sebre quina era la dolça i la salada amb el verdanc que m'ho va marcar.

-Si heu marcat tants de pous per quasi tot Mallorca i també a Menorca deveu haver guanyat molts de doblers?

-Als de Calonge mai ha volgut cobrar res, i de fora poble, poques vegades he cobrat, això sí, m'han regalat molts de pursos.

-Un altre caire que teniu i pel que també heu estat molt sol·licitat, és la de curar els ulls de poll. Suposam que aquesta qualitat té relació amb la de trobar aigua. Com ho feis per curar els ulls de poll?

-Primer vull dir que molts de metges no em

creuen, però el cas és que moltes persones que tenien ulls de poll, han vingut, jo els he posat el dit gros damunt i s'han curat. La primera vegada va esser la dona d'en Joan Vadell. N'hi ha que amb una vegada basta, i d'altres que vénen més d'un pic. Ha vingut gent de Santanyí, Felanitx, S'Alqueria, S'Horta i no sé d'on més. Record que quan en Galerí festejava a Son Perdut, tenia sa mare desesperada de mal que l'hi feia un dit a on tenia un ull de poll, tant que ja pensava en tallar-se el dit; varen venir a ca nostra i es va curar.

-I aquella al·lota d'Es Carritxó?

-Era una al·lota jove que tenia un bonyet a un lloc d'aquests que ses dones tenen tan gelós i el metge li havia dit que era un ull de poll. Va venir perquè jo l'hi curàs, però ella volia que ho fes sense veure'l ni tocar-lo. Jo només sabia curar si les posava el dit de la ma a damunt. Aquella al·lota estava molt empegueïda però em va haver de mostrar un pit i deixar que li posàs el dit en el mamelló.

L'amo Antoni té moltes més coses interessants que contar, que deixam per un altre dia. L'hi donam les gràcies amb el desig de que per molts d'anys Déu l'hi conservi aquesta salut i aquest bon humor.

MARC.

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

Dia 24 de desembre i com estava anunciat varen tenir lloc les matines de Nadal amb el cant tradicional de la Sibilla i l'anunci de l'àngel, havent-hi també una representació del naixement, realitzat sota la direcció d'en Joan Nadal i amb la participació dels allotats del poble.

L'església tota adornada amb les neules nadalenques i el betlem, molt original, representant dos



naixements en un, també idea d'en Joan Nadal, rebé a tots els llombarders que volgueren participar de la festa de Nadal 1984.

Una novetat que hi va haver a les festes de Nadal d'aquest any, fou la visita, del part dels reis màgics, el dia 1 de gener d'un criat que vingué a cercar les cartes escrites pels nins i nines del poble, i com era d'esperar se'n va anar molt carregat i molt content ja que els petits li havien demanat moltes coses: trens, cotxos de bombers, pepes, casetes per pepes, etc.

Devers les 7 i mitja del capvespre del dia 5 de gener arribaren a la plaça de l'església les carrosses dels reis, esperades pels nins i nines i tot el poble; aquelles estaven carregades fins a damunt d'obsequis i presents per tots. Una vegada hagueren adorat al nin Jesús, repertiren les juguetes per les cases dels

al.lots del poble.

També dins aquest mes varen podar i fer net, un dels símbols més representatius del poble d'Es Llombards, "el fasser de Can Clar"; un home especialitzat en aquestes feines va tallar les fulles mortes i el va deixar molt bé.

El dia 16 de gener i a la plaça, l'ajuntament va oferir a tot el poble un fogueró a on podrien torrar llonganissa, botifarrons, panxeta, etc. per celebrar la festivitat de Sant Antoni i que el fred que féu va desbaratar un poc la nit, però així i tot hi hagué molta de gent que torrà el seu pa amb llonganissa.

El 17 de gener i com és tradicional es feren les solemnes beneïdes de Sant Antoni, a on tot el poble hi participà, demanant al sant, a la missa que tingué lloc abans, que guardi de tot mal als animals tant

de pèl com de ploma.

El dematí del dia 5 de gener, quan tenia 61 anys i després de sis mesos d'aguantar una malaltia molt dolorosa va morir D. Joan Burguera Mestre, "en Joan Belutxo". Que descansi en pau.

Dia 14 va morir repentinament a l'edat de 88 anys D. Miquel Vila Mas, des d'aquí volem acompanyar les famílies en, aquests moments de dol.



S'ALQUERIA BLANCA

Festes passades coques menjades, però no em queda més remei que recordar un poc el gust de la coca i el torró per a deixar constància damunt aquests fulls del pas de les festes.

Una variant hi ha hagut enguany, el fred rigorós que ens anunciaren les juies per endavant i que unes nits ha fet baixar el termòmetre davall del zero.

Unes festes que pregonaren els nins de la catequesi amb una manifestació pels carrers amb pancartes al.lusives a l'amor i a la pau.

Hem vist arribar els Reis amb fred i brusquina que no sabem si era aigua o neu, malgrat tot la il.lusió dels petits fou més forta que les inclemències atmosfèriques.

El dasset, Sant Antoni ens beneí les bestioles del poble i vérem carrosses, si una bona, l'altra més. El vespre abans, el fogueró fou animat però no durà

tant com altres anys degut al fred que seguia pitjant.

Després de festejar se solen casar (alguns) almenys així ho han fet en Joan Maimó i na Jaumeta Vallbona. Els desitjam molts d'anys de felicitat i bon enteniment.

Quant a coses de la nostra Administració local sabem que es convoca d'una manera definitiva la plaça per Cap dels Municipals i se'n creen dues més per Municipals fixos així com també una de Saig ja que l'actual és jubila. Tots els interessats tenen fins dia nou de febrer per a entregar la sol.litud.

S'ha concedit la construcció de la fase de la Residència, d'uns onze milions, que anomenàvem el mes anterior, a "Construcciones Llambine S.A."

J. Rigo





C.D. ALQUERIA, 2 - JUE, 1

Alineacions: Toni, Barceló, A. Rigo, Pons, Rosselló I, Salom, Medina, Damià, Rosselló II, Adrover y Ll. Rigo.

Una vegada més sa par-ròquia curiablancera ha tomat sofrir per guanyar aquesta vegada al Juve.

Després de desaprofi-

tar l'equip local un parell d'ocasions molt clares, gràcies a un rebot dins l'àrea petita l'equip visitant s'ha avançat el marcador, però quan ja faltava poc per arribar al descans Rosselló II, ha destapat el tarró de les essències aconseguint ficar d'un bon cop d'es-

querra la pilota dins les xarxes, empatant el partit.

La segona part ha estat bastant igualada, els jugadors de l'equip visitant no donaven cap pilota per perduda. Quan ja pareixia que l'equip tor-

naria agafar un negatiu en Medina ens ha sorprès amb un "xupinazo" que s'ha estrellat a la creueta de la porteria visitant, i en Damià entrant a per totes ha agafat la pilota dels peus d'un defensa resolent el partit.

C.D. ALQUERIA, 1 - S'HORTA, 2

Alineacions: Ros-selló III, Rigo, Ballester, Barceló, Pons II, Ballester, Barceló, Rotger, Saigí, Moyá, Ballester, Adrover, Escales.

Ja avançada la segona part ha sortit Vallbona per Escales.

Partit matinal disputat a Sa Taulera. Hi ha hagut una gran entrada. Bon temps i molts de nirvis. La primera part ha estat de domini complet de l'equip local, equip que partia d'un principi com a víctima propiciatòria però que a mesura que avançava el partit pareixia que no havia

d'esser així, ja que s'han desaprofitat quatre clares ocasions de gol, vull dir que un altre diumenge no s'haurien fallat, però avui era un partit especial. Dins la primera part s'han produït dins l'àrea visitant dues jugades més que discutides, que l'àrbitre hagués pogut castigar amb un "penalt". Però el que són les coses un partit que ja al descans podria estar sentenciat arribava a aquest amb el 0-0 inicial.

L'entrenador visitant duia la lliçó ben apresca, i ha fet canvis, aconseguint donar més profunditat al seu equip, però tornava es-

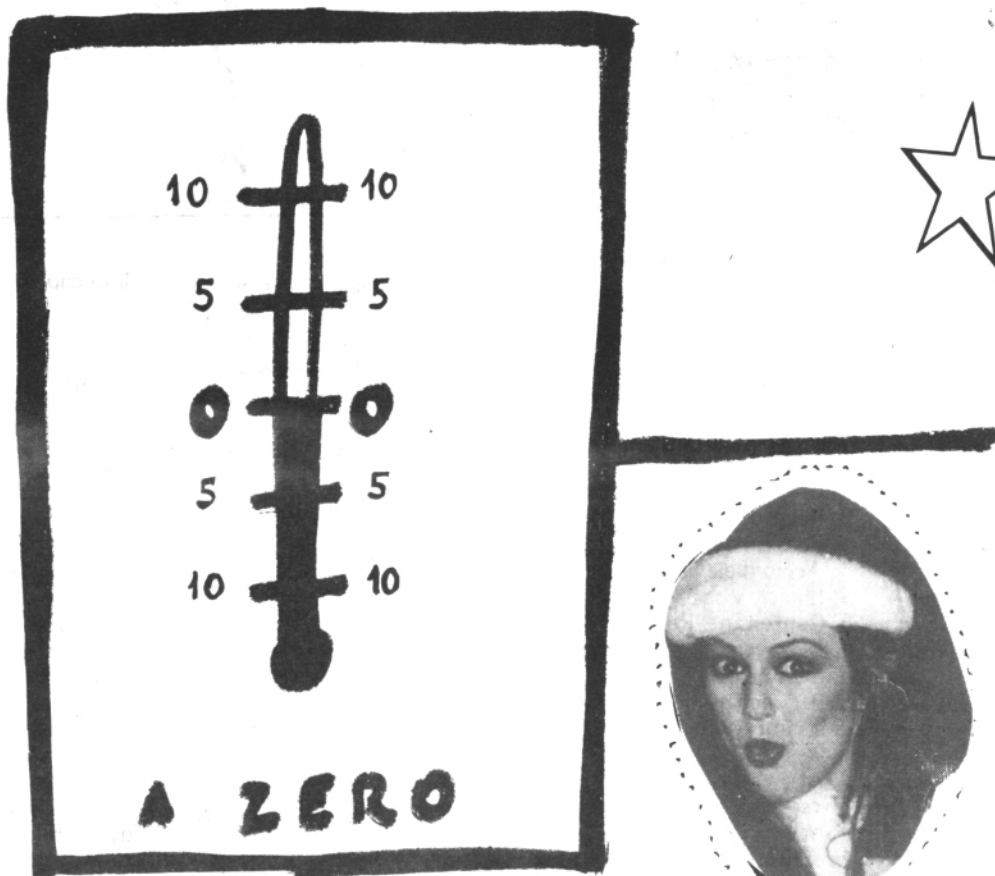
ser en Saigí qui tornava tenir una gran ocasió d'avançar al seu equip al marcador. Els darrers 25 minuts han estat de domini de l'equip visitant, que estava més descansat, i a més ha evidenciat una bona preparació física, s'ha avançat el marcador amb un remat d'en Roig després d'una treta des racó, quan ja sols faltaven 8 minuts per acabar el partit "penalt" clar de Julià que ha transformat Barceló amb l'empat, aquesta jugada ha costat l'expulsió del defensa del S'Horta, un poc més tard ha estat expulsat Roig del

S'Horta quedant el seu equip amb 9 jugadors, tot pareixia favorable per l'equip local per al menys aconseguir empatar, però no ha estat així ja que després de treure una falta DINO ha deixat el marcador amb un 1 a 2, resultat definitiu.

S'ha de dir que l'equip local ha fet el millor partit de la temporada, fent mostra d'una esportivitat i no meresquent perdre, però davant ha tengut un equip superior a la classificació per mèrits propis.

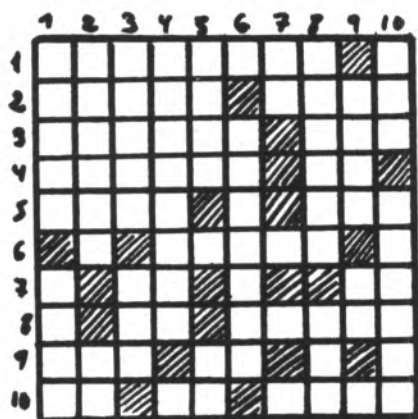
Jaume.

HUMOR



A ZERO *myponov*

PASSATEMPS



per Maria del Mar Pons i Bonet

JOC DE MOTS ENCREUATS

Horizontals

- 1.-Dansaire de la vigília de festa. Vocal
- 2.-Nom d'home. Retxa longitudinal que fa l'arada.
- 3.-Degotall del sostre per un forat, o el mateix forat. En cap moment.
- 4.-Relatiu o pertanyent a un avantpassat. Al revés, per menjar.
- 5.-Color. Vocal. Al revés, el meu.
- 6.-Vocal. Per fermar. Vocal.
- 7.-Consonant. Partícula negativa. Consonant. Al revés, afirmació.
- 8.-Vocal. Al revés, en fan les gallines (sing.). Al revés,

contrari d'obcura.

- 9.-Al revés, pronom posessiu. Terminació verbal. Consonant. Consonant.
- 10.-Nom de lletra. Arbre. Al revés, pronom personal.

Verticals

- 1.-Obsequi. Al revés, en tenen els cactus.
- 2.-Que causa emoció. Vocals repetides.
- 3.-Relatiu o pertanyent a la vida. Enllaç de corda.
- 4.-Acció d'elevat. Vocal.
- 5.-Llanci. Vocal.
- 6.-Consonant. Reduir.
- 7.-Del verb ésser. Consonant. Vocal.
- 8.-Per pesar. Planta hortícola amb bulb i d'olor forta.
- 9.-Al revés, mineral. Al revés, pronom. Consonant.
- 10.-Diversió. Home.

S'ULLASTRE ESBRANCAT



La notícia del mes ha estat la nevada. La bellesa, però, de vegades té conseqüències funestes. Endemés de ficus i llimoneres socarrades hi va haver qualche desgràcia personal. Cosa dels esports d'hivern. Un amic meu te problemes de "menísculo" a causa d'una caiguda esquiant per Sa Costa d'en Verger.

dava cap...

Idò. Què vos pensàveu? Ja els duim 18 punts d'avantatge. Ja l'escataran!

Facilitam notícies del temps per a les pròximes 24 hores: L'anti-fibló es troba centrat sobre la platja d'Es Caragol. Bon temps, sec i assoleiat, devers Es Pinaret, Sa Coma i Es Tancat d'en Turc. Baixes pressions sobre Sa Penya Bosca. Un front nuvolós entra p'Es Puig Gros. Ruixades aïllades per Son Ferreret, Sa Pelovella, Son Marimón i Sa Bagasseta. Boira baixa el matí p'Es Cap des Moro i Es Caló des Macs. Gelada p'Es Caló des Burgit. Trons i llamps p'Es Caló des Llamp i llemeta per Sa Costa de sa Jaia Corema. A la mar predominaran els llevants. Ones curtes p'Es Caló des Coralls i llargues a s'Estret des Temps. Mar vella per Sa Roca Fesa i moltes cabres per Sa Creta. Perill de terratremols en Es Terrer Roig.

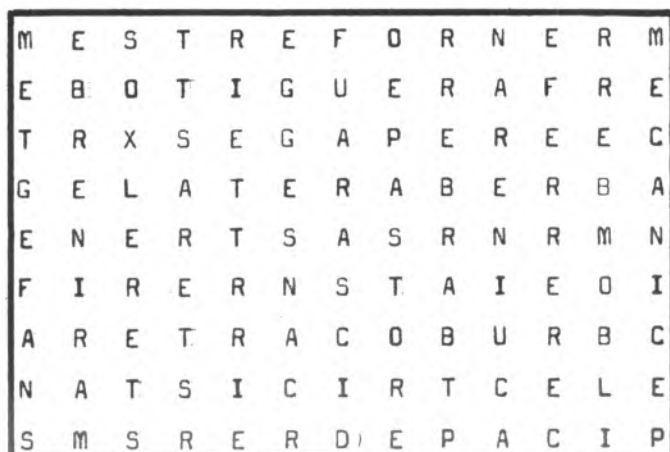
Es Jai de Sa Barraqueta

Aquest fred era de procedència marítima i no continental segons m'han dit. La premsa ja ho anunciava clarament: "Viene una ola de frío".

Els serveis d'informació han anunciat que en el terme no s'hagué de tancar cap carretera, però a la costa de Sa Conca de Calonge va esser necessari l'ús de cadenes.

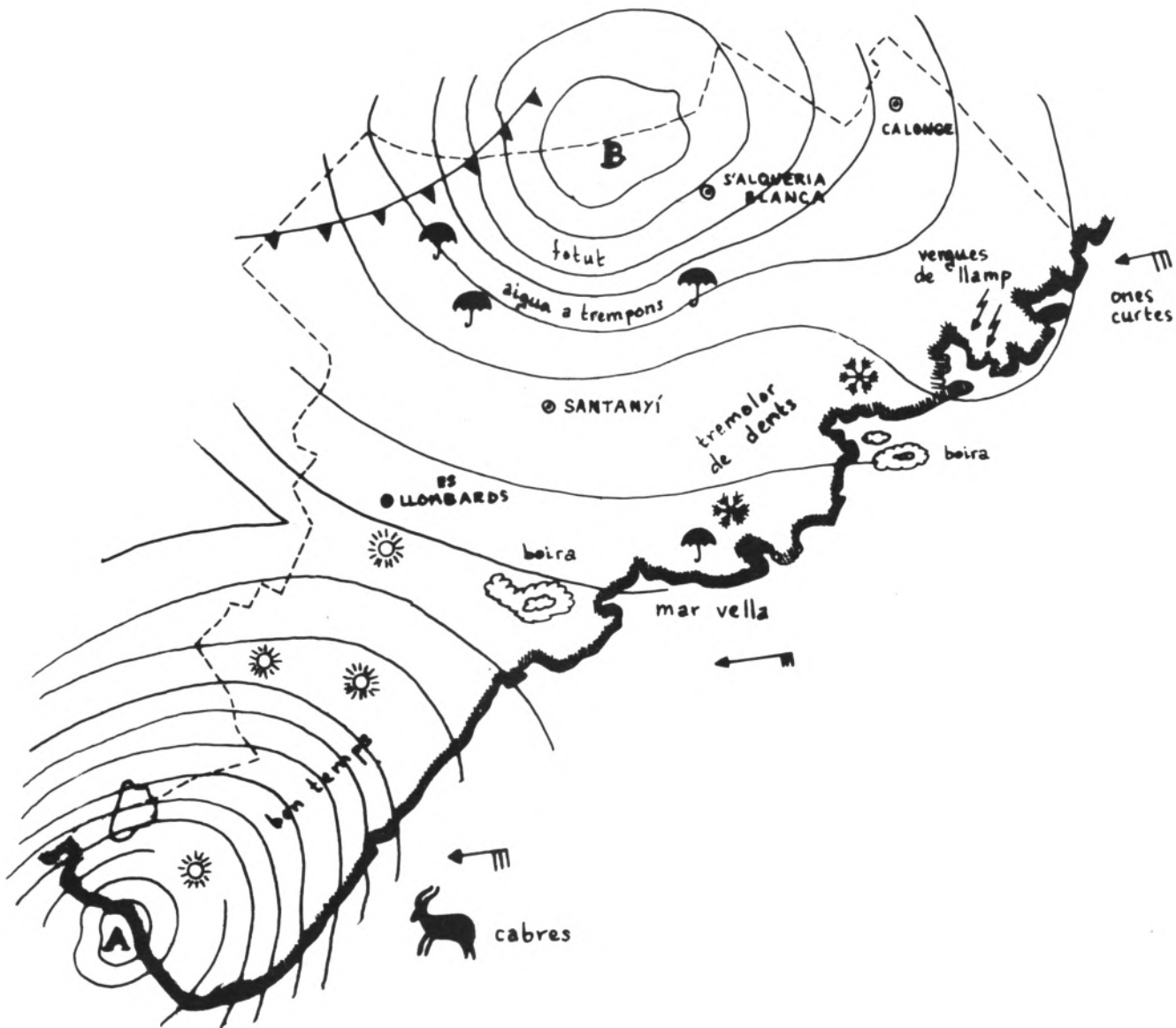
Es que els diaris n'omllen cada una que un queda de pedra: "La verja de Gibraltar se abrirá el día 5 de febrero". I jo que em pensava que ja no en que-

SOPA DE LLETRES



18 noms d'ofici

SAL I XEIXA



SOLUCIONS DELS PASSATEMPS

Maria del Mar Pons

MOTS ENCREUATS

Horizontals

- 1.-Revetler, O.
- 2.-Emili, Solc.
- 3.-Gotera, Mai.
- 4.-Atàvic, Ap.
- 5.-Lila, U. Nom.
- 6.-U. Corda, A.
- 7.-S.Ni, E. Is.
- 8.-E.U. Aralc
- 9.-Ues, Er. L.L.
- 10.-Pe. Om. Alle.

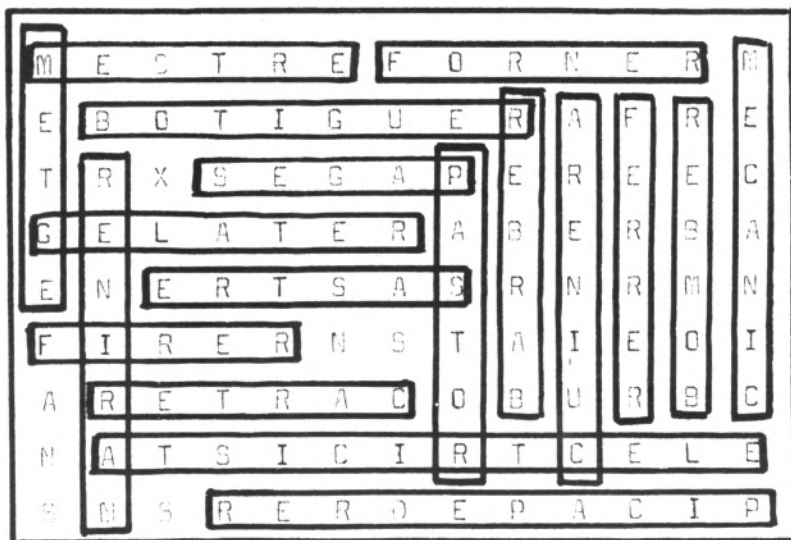
Verticals

- 1.-Regal, Seup.
- 2.-Emotiu, EE.
- 3.-Vital, Nus.
- 4.-Elevació, O.

- 5.-Tiri, O. Em.
- 6.-L. Acurçar.
- 7.-Es. D.R.A.
- 8.-Romana, All.
- 9.-Lapó, Il. L.
- 10.-Oci, Mascle.

SOPA DE LLETRES

- | | |
|------------|--------------|
| Mestre | Pagès |
| Metge | Ferrer |
| Forner | Mecànic |
| Cuïnera | Electricista |
| Barber | Pastor |
| Botiguer | Carter |
| Mariner | Gelater |
| Firer | Sastre. |
| Picapedrer | |
| Bomber | |





CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

Tot un símbol